

Merja Paavola
Corporate Vice President, Public Affairs
Fortum OYJ

ASIA: MAAKAPELI ESPOOSTA KOLABACKENIN DATAKESKUKSEEN KIRKKONUMMELLA

Fortum Oyj suunnittelee suurjännitevoimajohdon 2*400 kV maakaapelointia Espoosta Mankin, Luoman ja Masalan kylien asutuksen läpi suunnitteilla olevaan Kolabackenin datakeskukseen. Tämän suuruusluokan suurjännitejohtoja ei aiemmin ole maakaapeloitu Suomessa, eikä saamiemme tietojen mukaan Pohjoismaissa. Tästä johtuu, että sen enempää suomalainen lainsäädäntö kuin erillinen viranomaisten ohjeistukseen ei ole katsonut tarpeelliseksi listata suurjännitemaakaapeleita esim. YVA-lainsäädäntöön kuten mm. ilmajohtoja.

Yllä mainittujen kylien asukkaat, joita hanke konkreettisesti ei vain sivua vaan kohdistuu heihin, ovat olleet ihmeissään. Fortum OYJ:n ja yhtiön alihankkijan TLT Building OY:n hankkeesta vastaavat henkilöt ovat painostaneet asukkaita allekirjoittamaan viivyttämättä sopimukset siitä, että yhtiönne saa tulla kaivamaan kaapelit heidän kotipihoilleen - jopa lupaamalla osalle heistä jonkinlaisia ”bonuksia”. Erityisesti yhtiöiden edustajat ovat korostaneet, että asialla ja allekirjoituksilla on kiire, yhtiö hakee pian viranomaislupaa hankkeelle, ja sen jälkeen bonuksia ei saada. Yhtiöiden edustajat ovat kieltäytyneet toimittamasta asukkaille asiallista, luotettavaa ja dokumentoitua tietoa siitä, minkälaisista kaapeleista on kyse, minkälaisen magneettikentän kaapelit aiheuttavat ympäristöönsä ja millä etäisyydellä terveysturvallisuus voidaan taata alueen asukkaille – aikuisille ja lapsille.

Tämän vuoden kesällä asukkaille kerrottiin, että kaapelit – suurjännitejohtojen muodostama kaapeli ja sen vastaavanlainen varakaapeli - kaivetaan 1,5 metrin syvyyteen. Lähimmillään kaapelit olisivat kulkeneet muutaman metrin päästä asuintalosta. Asukkaat ilmaisivat suuren huolensa mahdollisista terveysturvallisuusriskeistä. Asukkaita rauhoitettiin toteamalla, että sähköhammasharja suussa on vaarallisempi kuin kaapelit maassa.

Alkusyksystä asukkaille taas kerrottiin, että kaapelit suuntaporataan 6-7 metrin syvyyteen. Suuntaporaus voidaan yhtiöiden ilmoituksen mukaan tehdä 400 metrin välein, jolloin ainakaan osalle asuintonteista ei tule minkäänlaista kaivuutyötä ja kaapelin päälle voi vaikka rakentaa. Nopeasti muuttuvat suunnitelmat on asukkaiden keskuudessa tulkittu niin, että yhtiönne epäsuorasti yhtyy asukkaiden näkemyksiin kaapelien aiheuttamista terveysriskeistä.

Suuntaporausta työkseen tekevä, alueella asuva yrittäjä epäilee suuntaporauksen onnistumista tässä hankkeessa: kaapelit ovat paksuja, maa pehmeää ja monin paikoin liejuista savea jopa 20 metrin syvyyteen. Sen stabiilisuutta tai liikkuvuutta on ilmeisen vaikea arvioida. Geologian tutkimuskeskuksen kairausten mukaan happaman sulfaattimaan esiintymisen todennäköisyys on suuri – ja siten myös korroosioriskin olemassaolo. – Kaapelin sijoitustavasta, tarkasta asemasta suhteessa asuintaloihin, vieressä kulkevaan VR:n rantarataan, kunnan runkovesijohtoon ja muihin alueella kulkeviin kaapeleihin yhtiönne edustajat eivät halua antaa eksakteja tietoja.

Terveysturvallisuuden kannalta keskustelu kohdistuu kaapelin aiheuttaman magneettikentän magneettivuon tiheyteen kaapelin lähiympäristössä. Finngridin Itä-Helsingin alueelle suunnitteleman, mutta toistaiseksi toteuttamatta jääneen vastaavanlaisen maakaapelihankkeen 2*400 kV selvitystyössä lainataan Säteilyturvakeskus STUKia, jonka mukaan terveysturvallisuusraja saavutetaan 20 metrin etäisyydellä kaapelin keskipisteestä.

Tämä sama lainaus on myös yhtiönne Kolabackenin hankkeesta Rambollilla teetättämässä ”Ympäristöselvityksessä 31.3.2021”. ”Ympäristöselvitystä” on myöhemmin täydennetty kuvalla, jolla osoitetaan, että tuo turvallisuusraja onkin 6,8 metriä. Yhtiönne edustajat eivät ole asukkaiden pyynnöistä huolimatta halunneet kertoa, kuka tai miten tuo kuva on laadittu ja millä oletuksilla. – Tästä johtuu, että asukkaat ovat selvittäneet, että tuo Rambollin tekemään ”ympäristöselvitykseen” tehty lisäys on alihankkijanne toimivan TLT Building Oy:n toimittama. Kyseisen kaavion lähde- tai muita perustietoja ei yrityksistä huolimatta ole saatu.

Alkusyksystä 15.9.2021 suuntaporausvaihtoehtoa asukkaille kertoessaan yhtiönne edustajat esittivät magneettivuon jakaumasta vastaavanlaisia kuvia kuin ”ympäristöselvityksessäkin” esitetty. Nyt tulokset kertovat, että kaapeleiden lähialue on kokonaisuudessaan tai lähes kokonaisuudessaan ”terveysturvallista” – kaapelilinjan päälle voi vaikka rakentaa. Kuten aiemmin on jo todettu, laskelmien perustietoja ei kuitenkaan haluttu antaa asukkaille

Asukkaiden selvitysten perusteella saatiin tietoon, että alihankkijanne TLT Building OY on antanut kaapelivalmistajalle laskelmien perustiedot ja kaapelivalmistaja on tuottanut näillä perustiedoilla mainitun kuvan. Näin kuvaan on saatu kaapelivalmistajan ”leima”. Laskelman perustietoja yhtiönne ja alihankkijanne edustajat eivät halua antaa asukkaille. – Tämä toimintatapa ei lisää asukkaiden luottamusta annettuihin tietoihin – pikemminkin päinvastoin.

Edelleen asukkaiden saaman käsityksen mukaan suurjännitekaapeleiden terveys- ja turvallisuusasiaa ei todellisissa olosuhteissa ole lainkaan tutkittu, kaikki tieto on teoreettisin laskelmin tuotettua. Yhtiönne on toisin sanoen altistamassa alueen asukkaat koekaniineiksi ensimmäisen Suomeen kaivettavan suurjännitekaapeliparin lähinaapureina.

Siksi asukkaat ihmettelevät myös, että yhtiönne ei halua lainkaan yksityiskohtaisemmin selvittää vaihtoehtoisia kaapelilinjauksia Espoosta Kolabackeniin. Asukkaille on kerrottu, että linjausvaihtoehtoja on ollut useita, mutta ilmeisesti viranomaisten kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen ne muut vaihtoehdot on eri syihin vedoten (mm. luonnonsuojelu) torjuttu. Asukkaat ja Luoman Kyläyhdistys vetoavat siihen, että

- yhtiönne tekee tai teetättää näistä vaihtoehtoista puolueettoman ympäristövaikutusten arvioinnin nähdäkseen, mikä vaihtoehto tuottaa yhteiskunnalle pienimmän yhteiskunnallisen tappion ja valitsee sen.

Haluamme myös korostaa, että kyseinen maakaapelihanke ei ole yhteiskunnan kannalta välttämätön ns. yleishyödyllinen hanke, vaan sillä haetaan yritysten – tässä tapauksessa oman yhtiönne ja datakeskushankkeessa aikanaan toimivien yhtiöiden - liiketaloudellista etua.

Olemme tilanteessa, jossa asukkaat eivät luota yhtiönne antamaan tietoon. Siksi asukkaat vaativat, että hankkeesta käynnistetään YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi ja ovat jättäneet asian ELY-keskuksen päätettäväksi. Maamme YVA-lainsäädäntö antaa siihen mahdollisuuden.

Luomassa, 6. päivänä lokakuuta 2021

Luoman Kyläyhdistys – Kirkkonummi ry
Bobäcks Byaförening – Kyrkslätt rf

Tuula Saari

Tuula Saari
puheenjohtaja